

Daar komt de hulpkaravaan

Giro555 Vanavond is er een nationale inzamelingsactie voor de strijd tegen ebola. Wat gebeurt er met die donaties? Het geld komt terecht bij een kakelbont circus van organisaties die vooral aan zichzelf denken, schrijft **Linda Polman**.

Zeker tot in de jaren vijftig van de vorige eeuw spaarden kinderen op Nederlandse scholen zilverpapier en centjes voor nonnen en patertjes die zorgden voor arme weesjes in Afrika. „Bij mij op de kleuterschool in Laren stond een buste van een neger met van die dikke lippen en een uitgestoken tong”, vertelde een kleuter-van-toen me. „Je legde je muntje op die tong, trok aan een hendel en dan schoof die tong naar binnen. Je hoorde ‘kleng!’ en dan voelde je: dat muntje zou goed terechtkomen.” De neger van destijds is vervangen door een belpanel van Giro555 en het muntje door een

bankoverschrijving, maar het ‘klenggevoel’ is voor huidige generaties nog net zo geruststellend als voor hun opa’s en oma’s. Met het verstrijken van de tijd werden missionarissen van het toneel geveegd door een internationale hulpindustrie met een wereldwijde omzet van ten minste 120 miljard euro per jaar, met wel de ouderwets warme uitstraling van één grote, gezellige familie die gezamenlijk en in goed overleg crisisgebieden binnentrekt om menselijk lijden te verlichten. In werkelijkheid is het een kakelbont, steeds verder uitdijend circus van individueel opererende organisaties dat op rampen afkomt. De sterkste onderlinge relatie is een competitieve: ze willen allemaal een deel van dezelfde hulpmiljarden.

Belang van de organisatie staat voorop

Hulporganisaties die niet opdaven bij iedere nieuwe, grote humanitaire ramp, of die zich onvoldoende in de kijker van donoren en media weten te spelen worden links en rechts gepasseerd door concurrerende organisaties en lopen donorfondsen mis. Eigenbelang moet boven dat van slachtoffers staan, anders kan de organisatie niet overleven. Ook Giro555 ontsnapt niet aan het mechanisme. Je gift gaat niet per se naar de organisatie met het meeste verstand van ebola, maar wordt verdeeld over alle organisaties die lid zijn van de Stichting Samenwerkende Hulporganisaties (SHO). Hoewel het beter is voor de slachtoffers als alleen de competentste organisaties zich met humanitaire drama’s bemoeien

heeft niemand ooit iets aan de verdeelsleutel gedaan, omdat nu eens de ene en dan de andere deelnemende organisatie er voordeel van had. De ethische keuze maken en het geld aan de geschiktste hulporganisatie gunnen kan niet, want de concurrentie doet het ook niet. De SHO is de internationale hulpwereld in het klein. Een karavaan van meer dan honderdvijftig westerse donoren en minstens zoveel hulporganisaties trok ebolagebied al binnen met tenminste 1 miljard dollar onder elkaar te verdelen. De *New York Times* nam onlangs een kijkje achter de schermen en citeerde uit notulen van werkoverleggen in ebolagebied. ‘Jdel-tuiterij’, ‘slechte coördinatie’, ‘ruzie’, ‘gebrek aan focus’ en ‘flodderigheid’ zijn trefwoorden in het verhaal.

De eigen-club-eerstmentaliteit die inherent is aan de manier waarop de hulpindustrie in elkaar steekt, wordt geïllustreerd door een verhaal in de *New York Times* over Europese donorregeringen die de door hen betaalde veldhospitals per se in Liberia’s hoofdstad Monrovia willen bouwen. Maar in Monrovia staan ziekenhuisbedden leeg, terwijl ze op het verre Liberiaanse platteland juist hard nodig zijn. Alleen zijn daar geen tv-camera’s om het goede werk te filmen.

Regeringen staan erbij en kijken ernaar

De regeringen van ebolalanden staan erbij en kijken toe. Hoofdschuddend, stel ik me voor. Overheden van arme landen zoals Sierra Leone en Liberia kunnen de reguliere publieke